

AKIL SAĞLIĞI VE EKONOMİK BÜYÜME “Mental Health and Economic Growth” KONULU, 10-16 AĞUSTOS 1975 TARİHLERİ ARASINDA KOPENHAG’DA YAPILAN DÜNYA KONGRESİ

Doç. Dr. Süleyman Çetin ÖZOĞLU*

A. Kongreyi Düzenleyen Kuruluş

Kongre ile ilgili bilgi ve izlenimleri belirtmeden önce bu kongreyi düzenlemiş olan kuruluşu tanıtmak yararlı olacaktır. Bu kongre, “Akıl Sağlığı”nın korunmasını ve dünyanın her yerinde gereği gibi yükseltilmesini amaçlayan, kâr gütmeyen, hükümetlerle ilişkili olmayan, isteğe bağlı olarak katılabilinen ve disiplinler arası hüviyette uluslararası bir kuruluş olan “World Federation For Mental Health” -Akıl Sağlığı İçin Dünya Federasyonu- tarafından organize edilmiş ve yürütülmüştür. Akıl Sağlığı İçin Dünya Federasyonu’nun genel amaçları şöyle belirlenmiştir:

- a. Özellikle, insanlar ve uluslar arası akıl sağlığını en yüksek düzeyine çıkarmak için bilimsel, eğitsel ve bağış ile ilgili faaliyetleri sağlamak ve yürütmek.
- b. Akıl sağlığını en yüksek düzeyine çıkarmada Birleşmiş Milletler ile işbirliği yapmak.
- c. Hükümetlerin organlarıyla, profesyonel kuruluş ve gruplarla veya konu ile ilgili diğer grup ve bireylerle etkin bir işbirliği kurmak, geliştirmek.
- d. Akıl sağlığının geliştirilmesi ve sağlanması için katkıda bulunan bilimsel ve profesyonel gruplar arası kooperasyonu geliştirmek.
- e. Akıl sağlığı için profesyonel eleman yetiştirme standartlarını geliştirmeyi desteklemek.
- f. Akıl sağlığı alanında bilgi, danışma ve yardım sağlamak.

---

* Eğitim Psikolojisi Bölümü Öğretim Üyesi.

- g. İnsanlar arasında akıl sağlığına ilişkin bilinçli kamu oyu oluşmasına yardımcı ve katkılarda bulunmak.

Federasyonun üyeleri ise, ulusal veya uluslararası Akıl Sağlığı organizasyonlarından, ihtisas organizasyonlarından, akıl sağlığı konusunda aktif olan sosyal hizmet uzmanlarının, öğretmen ve eğitimcilerin, psikiyatristler ve psikologların profesyonel derneklerinden oluşmaktadır. Ayrıca konu ile ilgilenen bireyler de Federasyona üye olabilmektedirler. Federasyonun Sekreteriyasının adresi "The World Federation For Mental Health Secreteriat, 2255 Wesbrook Crescent, The University of British Columbia, Vancouver, B. C., Canada, V6T 1 W5" dir. Federasyonun örgütü, bir başkan, bir yönetim sekreteri ile üye olan ulusal dernekler temsilcilerinden meydana gelen Yönetim Kurulu ve onun seçtiği Yönetim Komitesinden oluşmaktadır. Dünyanın belirli yerlerinde o bölgelerdeki programların geliştirilmesinden ve yürütülmesinden sorumlu 6 adet Bölgesel Başkan Yardımcılıkları da Federasyonun örgütüne dahildir.

Federasyon, Akıl Sağlığına ilişkin güncel temel ve etkileyici sorunları tartışmak için Dünya Kongrelerini iki yılda bir düzenlemektedir. 1973 yılında Sydney, Avustralya'da "Cultures in Collision" -Çarpışma Halindeki Kültürler- konulu bir dünya Kongresi düzenlenmiş olup, 1975 yılında Kopenhag'da düzenlenmiş olan bu kongre ikinci Dünya Kongresi olmuştur. Üçüncü Dünya Kongresi 21-25 Ağustos 1977 de Vancouver, Kanada'da düzenlenecektir. Ancak bunun konusu henüz saptanmamıştır. Federasyon ayrıca Bölgesel, Ulusal veya Yöresel Konferanslar ve Çalışma Grupları faaliyetleri düzenlemektedir. Örneğin, 1975 yılında Vancouver, Kanada'da "İnsan, Toplum ve Akıl Sağlığı", Moritanya Bölgesel Toplantısında "İrk İlişkileri ve Akıl Sağlığı" konularında çalışmalar planlanmıştır. Bilindiği kadarıyla, bu federasyona memleketimizden herhangi bir kuruluş veya dernek üye değildir.

B. Akıl Sağlığı ve Ekonomik Büyüme Konulu Dünya Kongresi, 10-16 Ağustos, 1975, Kopenhag, Danimarka

1. Organizasyon:

10-16 Ağustos 1975 tarihleri arasında Kopenhag, Danimarka'da yapılan bu Dünya Kongresini Danimarka Akıl Sağlığı Derneği, Federasyonun verdiği yetki çerçevesinde organize etmiştir. Akıl Sağlığı'nın tabiatı, gelişmesinin sağlanıp sürdürülmesi gereği, ayrıca muhtevasının ve kapsamının disiplinler arası hüviyetinden ve özelliğinden dolayı, Dünya Kongresine katılanların sayısı ve meslekleri sınırlandırılmamış-

tir. Daha sonra Kongre Programı ve Çalışmaları Kısımında ayrıntıları ile belirtileceği gibi Kongre'ye dünyaca tanınmış ve değişik disiplinlerden bilim adamlarının ve otoritelerin tebliğleriyle katılmaları da sağlanmıştır.

Kongre Kopenhag'ın merkezinde ve bu tip uluslararası toplantılar için yapıldığı izlenimini veren Falkoner Merkezinde yapılmış ve bu merkeze bitişik olan Ekonomi Fakültesinin binalarından da yararlanılmıştır. Kongre için fiziki olanakların yeterli biçimde sağlanmış olduğu söylenebilir de kongrenin organizasyonu ve işleyişinin yeterli ve düzenli olduğunu söylemek güçtür. Kongre Organizasyon Komitesi, disiplinlerarası bir yaklaşımla, yetkililerden oluşturulmuştur. Bu Organizasyon Komitesinin başkanı, Danimarka'nın Ahrus Üniversitesi profesörlerinden Eggert Petersen ve yardımcısı Herstedvester Tutukevi Merkezinin Baş psikiyatristi Ole Nygaard Jensen idi. Komitenin Genel Sekreteri ise Eğitim diplomasına sahip Nigeryada Lise yöneticiliği yapmış bir genç eğitimci idi. Komitenin diğer üyeleride: Üniversite Kilisesinin yöneticisi, Üniversitenin Sosyal Hizmet Bölümünün başkanı, Danimarka Paramentosunun Birleşmiş Milletler Grubu Başkanı bir milletvekili, Üniversitenin Biyoloji Bölümü başkanı, Danimarkanın Gelişen Ülkelerle İlgili Teknik ve Kültür İşleri eski bakanı ve üniversitede öğretim görevlisi bir ekonomist idi. Organizasyon Komitesinin Kongreye katılanlarla ilişkileri hemen hemen hiç sağlanmadığı gibi katılanlara Kongre ile ilgili bilgiler yazılı olarak ve eksik bir biçimde verilmekteydi. Örneğin Kongreye Türkiyeden kimlerin katılmakta olduğunu saptamak için yapılan başvurmalarda her hangi bir bilgi almak mümkün olamadı. Ancak, 'Katılanlar' listesi diye Mayıs 1975 de Kongreye kayıt ücretinin tamamını veya bir kısmını ödemiş olanların adlarını kapsayan bir dökümanda memleketimizden bir hekimin ismi bulunmasına rağmen bu hekimin Kongreye katılıp katılmadığını Kongre Komitesinden öğrenmek mümkün olamamıştır. Kongre süresince, ismini veren bu hekimin katılıp katılmadığını belirlemek ve onunla görüşmek mümkün olamamıştır. 'Katılanlar' adlı dökümana göre Kongreye 5 Kıt'adan ve 46 Ulus'tan delegeler katılmak üzere başvurmuştur. Belirli bir sayı vermek güç olmakla beraber, Kongrenin açılış ve önemli genel oturumlarındaki grubun 600-700 kişiden oluştuğunu genel bir sayı olarak belirtmek bir fikir verebilir. Kongrenin belirli toplantılarına isteyenlerin günlük kayıt ücretini ödemek suretiyle katılmaları da sağlanmaktaydı.

2. Program Ve İşleyişi:

a. Genel Hatları İle Kongre Programı

Mart 1975 de Kongre Organizasyon Komitesince gönderilmiş olan geçici program genel hatları ile Kongrenin uygulanan programı olmuştur. Bu programda İngilizce ve Fransızcanın Kongredeki diller olacağı belirtilmekle beraber, çeviri olanakları sağlanamadığı gerekçeyle programın tümü yalnız İngilizce ile sürdürülmüş, ancak hazırlanan bildiri Fransızca olarak ta çoğaltılmıştır. Kongrenin günlük çalışmaları sabahları saat 9 dan 12:30'a kadar, öğleden sonraları ise saat 14'den 18'e kadar planlanmış ve ayrıca 19-30-22:00 arası konu ile ilgili filimlerin gösterilmesine ayrılmış idi.

Kongre çalışmaları, "Plenary" Genel Toplantı, "Forum" Tartışma Toplantısı ve "Workshop" Çalışma Grupları Toplantısı olarak üç ana grupta toplanmış idi. Tartışma Toplantıları iki ayrı yerde paralel olarak düzenlenmiş bulunmaktaydı ve bazı değişikliklerle bu düzende uygulandı. Bu bakımdan üyelerin Tartışma Toplantıları arasında seçim yapmaları gereği vardı. Ayrıca, Kongrenin belirtilen çalışmalarının dışında, çoğunlukla Kongrenin son günlerinde olmak üzere, konu ile ilgili kuruluşları ve Kopenhag'daki çalışmaları kapsayan geziler de organize edilmiş idi. Kopenhag şehri Belediye Başkanı ve Belediye Meclisi Temsilcileri Kongreye katılanlara Belediye Sarayında bir resmi kabul vererek, şehirlerini ve Kongrenin konusu ile ilgili sorunlarını ve çalışmalarını ana hatları ile tanıttılar.

b. Kongrenin Günlük Çalışmaları

i) Kongrenin Açılışı

Kongre 10 Ağustos 1975 pazar günü saat 20:00 de çalışmalarına başladı. Açılış toplantısı, bu oturumun başkanı olan, Federasyonun Avrupa Bölgesi Başkan Yardımcısı Dr. Marianne Cederblad'ın konuşması ve açıklaması ile başlatıldı ve bunu, Federasyon'un Başkanı Dr. Tsung-yi Lin'in konuşması izledi. Dr. Lin, *Ümidimiz ve Taahhüdümüz: Akıl Sağlığının İlk Kanunu* başlığını taşıyan bildirisinde Federasyonun gelişmesi ve Kongrenin konusuna değinerek, bu Dünya Kongresinin ağırlık noktasını şöyle ifadelendirmiştir: "Ümidimiz, yaşamımızı hayati bir biçimde etkileyen karmaşık sosyal ekonomik ve politik süreçlere ait daha iyi bir anlayış geliştirmek ve bunların akıl sağlığı ve hastalıklarına ilişkin implikasyonlarını incelemektir... Dünya çapında, insanın yeterliliklerini insanın temel ihtiyacı için yeniden organize etmede rollerimizi ve sorumluluklarımızı açıklığa kavuşturmalıyız.

Bu rollerin odak noktası bütün insanlar için derin ve zengin bir psikolojik ve manevi (tinsel) hayat olmalıdır.” Federasyon Başkanı, bu çerçevede akıl sağlığı hizmetlerinin Federasyon açısından ilk ve temel kanunu olarak “Bütün ülkelerde akıl sağlığı hizmetlerinin ulaştığı yeterlilik düzeyinde *bütün* bireylere ulaştırılması ve olanaklar ile kaynakların buna göre harekete geçirilmesi olmaktadır. Buna göre Federasyonun ve Kongrenin samimi taahhüdü: yalnız belirli bir azınlığa değil, bütün insanlara akıl sağlığı olmalıdır” görüşünü ileri sürerek bunu açıklamıştır. Federasyonun, bu taahhüd yönünde çalışmalarına yeni bir yön vermesinin gerekeceği ve akıl sağlığı hizmetleri açısından yöresel sorumlulukların ve liderlerin yönetim hizmetlerinde ve sistemlerinde yer almasının, yöneticilerin bu görüşe ikna edilmesinin, gençlere çalışmalarda yer verilmesinin ilk adım olduğu yönündeki kanaatini belirterek konuşmasını tamamlamıştır.

Federasyon Başkanı Dr. Lin'in konuşmasından sonra, konuşmacı kürsüsüne programda olmayan birisi çıkarak hazırlamış olduğu konuşmasını büyük bir heyecan gösterisi içersinde okumağa başladı. Oturumun Başkanı ve Kongre Organizasyon Komitesi ilgileri bu program dışı konuşmayı ve onunla ilgili salondaki gösteriyi belirli yollarla, örneğin konuşmacı mikrofونunun irtibatını kesmek, yüksek bir tonda müzik yayını başlatmak gibi, sona erdirmek ve önlemek gayreti gösterdiyselerde başarılı olamadılar ve bu beklenmeyen program dışı konuşmacının konuşmasını tamamlamasına ve sonra programa devam kararını aldılar. Bu beklenmeyen konuşmacının konuşmasını anlamak mümkün olamadı. Ancak, bu konuşmacının temsil ettiği grubun dağıttığı bildiriden ve toplantı salonunda pankartlarla yaptığı gösteriden bu grubun “Düşünce Kontrolüne Karşı Dünya Vatandaşları” adlı bir grup olduğu, “akıl sağlığı” adı altında “akıl tedavisi” diye yapılan “muammalı oyuna” son verilmesini, neyin doğru neyin yanlış olduğunun dikte edilmesine ve bu konudaki yasalara karşı olduklarını belirtmeye çalıştıkları anlaşmıştır. Bu grup tarafından dağıtılan bildiride, “akıl sağlığına” yönelik akademik ve pratik uygulamalar ve bunları yürüten profesyonel elemanlar sert bir dille kınanmakta ve itham edilmektedir. Beklenmeyen konuşmacının konuşmasını tamamlamasından sonra salondaki bu grup belirli sloganları, ki bunlar anlaşılmamıştır, yüksek sesle söyleyerek salonu terk etti. Bu tip kongreler için olağan olmayan ve beklemeyen bu “gösteri” den sonra açılış oturumunun programına devam edildi.

Bu Dünya Kongresinin Organizasyon Komitesi Başkanı Prof. Eggert Petersen'in konuşması, Kongrenin duyuru bülteninde yer alan

metin çerçevesinde oldu. Prof. Petersen bu konuşmasında, Danimarkanın ulusul şairi olarak kabul edildiği belirtilen, Piet Hein'in "İnsan, üzerinde yine kendisinin tökezlediği çizgiyi, hattı çizen bir hayvandır." sözüne yer vererek, ekonomik büyümenin ve toplumların gelişme ve kalkınmalarının önemine ve yaratılmış olan sorunlara değindi. Konuşmacı, ekonomik büyümenin, refah ve mutluluk getirmesi yanı sıra, yan etkileri de olan bir süreç olduğu üzerinde durarak, bu yan etkilerin: baskının ve hız'ın en önemli toplumsal şikâyetlere neden olduğu ortamdaki manevi etkiler, fiziksel etkiler, sosyal değişimin belirlediği sosyal etkiler ve çevre değişiminin belirlediği ekolojik etkiler olduğunu ve bunların insan yaşamı için olumsuz kabul edildiğini belirlemiştir. Prof. Petersen, "Kaynaklar tüketilemeyecek kadar çok olup çevre kirlenmesi ile savaşılabılır" görüş ve kabullerine dayandırılan sınırsız ekonomik büyüme yaklaşımını eleştirerek, geleceğimizin kontrolünün şans ve olasılık anlayış ve yaklaşımına bıraktığını ileri sürmüştür. İnsan'ın yarattığı "The Global Culture of Growth" - Büyümenin Global Kültürü- nün doğanın düzeni ile çatışma içinde olduğu, insanın bir kaç yüz yıl doğa ile yaşadığı, şimdi ise doğa'ya karşı dolayısıyla kendisine karşı yaşadığı görüşünü ileri süren Prof. Peterson, bu sınırsız büyümenin sınırları olacağı ve belirli bir zamanda duracağı yönündeki görüşün yaygın ve paylaşılan bir görüş olduğu üzerinde durmuştur. Bu konuşma çerçevesinde, modern "akıl sağlığı"nı, insanı her an çağdaş çevresi (aile, iş hayatı, ekonomik ve ekolojik çevre) ile karşılıklı etkileşen bir varlık olarak ele alan ve insanın en iyi bir biçim ve düzeyde yetişmesi, gelişmesi için çevreyi organize etme fonksiyonunun temel olduğu bir uğraşı olarak görmek mümkündür. Bu görüşe göre, çevresel değişimler, sosyal, ekonomik ve fiziksel yönden çevreyi arındırma ve diğer sağlığı sağlamaya yönelik müdahaleler "akıl sağlığı" uğraşısının işleridir. Bu bakımdan, "akıl sağlığı" uğraşısı tamamen politik bir uğraşı olmamakla beraber, politika "akıl sağlığı" unsurunu da içermektedir ve buna göre gelişme durumundadır. Prof. Petersen, "İnsanın, mevcut davranış kalıplarına pasif olarak adaptasyonuna yönelik atılımlar, uğraşilar yeterli değildir. 'Akıl Sağlığı'na yönelik sürekli bir reoryantasyon kaçınılmazdır.' cümlesi ile konuşmasını tamamlamıştır.

ii) Genel (Plenary) Oturumlar

İlk genel oturum, Danimarkanın Devlet Çocuk Suçluluğu kuruluşu direktörü Kurt Palsvig'in başkanlığında açılarak konuşmacı olarak Dr. Margaret Mead'e söz verildi. Katılanların büyük çoşku

gösterisi ile karşılanan Dr. Mead'ın konuşmasının ana konusu *Akıl Sağlığı ve Dünya Gelişimi* idi. Dr. Mead, Akıl Sağlığı İçin Dünya Federasyonu'nun kuruluşunun ilk yıllarında, yani Asya ve Afrika ülkelerinden henüz üyesi bulunmadığı devirde, "Akıl Sağlığı" ile oluşmakta olan Dünya Toplumunu Vatandaşlığı kavramının durumu arasında yakın bir ilişki öngörülmüş olduğuna değinerek, "Akıl Sağlığı" ile bireyin yaşadığı toplum arasında belirli bir formal ilişki olduğu görüşünü ileri sürmüştür. Dr. Mead'a göre "Akıl Sağlığı," bireyin hali hazırdaki durumunu, içinde bulunduğu koşulları, gelişen, değişmeyen veya kötüleşen olarak görmesine ve algılamasına dayalıdır. Ana babanın, özellikle ananın, ayrılma ve düşkünlük, yetersizlik düzeyi ile buna çocuğun tepkisi ve geliştirdiği davranışları arasında yakın bir ilişki olduğunu gösteren araştırmalar vardır. Bu araştırmaların bulgularına ve onların önemine değinen Dr. Mead, çocuk için tehlikeli ve tehdit edici olarak algılanan durumlara yetişkinlerin etkili olarak müdahaleleri çocukta sukunet ve huzur yaratır diyerek, ana babanın ayrılmasına boşanmasına ilişkin gelişmesi söz konusu olan kaygının, yeterince etkili bir çocuk- ana baba ilişki ve etkileşimi geliştirmekle giderilebileceğini belirtmiştir. Çocuk ile ana baba arasındaki ilişkinin sürekliliği ve güvenilirliği, derin bir biçimde ekonomik şartlara ve sosyal gelişmeye, gerçek yaşama şartlarına, barınma ve beslenme olanaklarına ve ayrıca iyi veya kötü şartlara ilişkin tavır ve beklentilerine dayanmaktadır.

Dr. Mead, 1950 lerdeki bulgulara ve sonraki araştırmalara değinerek, bu araştırmaların sonuçlarının çocuğun gelişme ve büyümesinde babanın, annenin gebelik ve doğum sırasındaki katkısından sonra çocuk bakımı, çocuk yetiştirilmesi ve ev işlerindeki sürekli paylaşma ve katkıda bulunma biçimindeki rolünün önemini ve etkisini ortaya koyduğuna dikkatleri çekmiş ve bunun akıl sağlığı düzeyi ile ilişkili olduğunu belirtmiştir. Dr. Mead, tek yönlü ve yalnız bir cinsin çocuk büyütmesi işinin yarattığı sorun ve engellerin yenilmesi için kadının iş ve toplum hayatına üretici olarak katılması ve erkeğin evde çocuk bakımına yardımcı olması ile giderilmesinin söz konusu olduğunu ileri sürmüştür. Ona göre, cinse ait katı rollerin değiştirilmesi ve paylaşılması ve bu katı rollere dayalı olan yetersizlik ve tahriflerin önlenmesi mümkün olabilecektir. Kuşkusuz bu çerçevede böyle bir anlayış, yaklaşım ve uygulamanın yayılması, toplumlarda sistematik bir gelişmeyi ve yaklaşımı gerekli kılan bu gerginlik ve rol değişimlerinde karşılaşılabilecek tepkileri yaratabilecektir. Dr. Mead, çocuk yetiştirmedeki bu farklı görüşlerini belirledikten sonra, "Akıl Sağlığı" kavram ve varlığı üzerinde durarak, akıl hastalığını görmenin, gözlemenin, onun

fotoğrafını ortaya koymanın mümkün olduğunu ancak “Akıl Sağlığı”nın fotoğrafını çekmenin mümkün olmadığını, bu bakımdan “Akıl Sağlığı” konusunun bireyin sosyal ve psikolojik yaşantısından soyutlanarak ele alınmasının mümkün olamayacağını belirtmiş ve vurgulamıştır.

Ekonomik Büyüme ile “Akıl Sağlığı” arasındaki ilişki konusunda ise Dr. Mead’in görüşlerini aşağıdaki şekilde özetlemek mümkündür. Bu görüşlerin bir kısmı Dünya Kongresini izleyen günlerde basılı yayın organlarında da yer almış ve akis bulmuştur (Newsweek, 25.8.1975, s. 52, Milliyet, 15.9.1975, s.5.).

“... Oldukça bireyci toplumlarda alkolizm, uyuşturucu madde kullanma, kişisel çöküntü ve intihara kadar varan çeşitli sıkıntı, gerginlik ve bunalım belirtileri büyük ölçüde görülmektedir. Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin baş sorunu ise, yeterince beslenememe ve açlıktır. Açlık ve yeterince beslenememe de doğum öncesi ve doğum sonrasında gelişen organizmalara büyük zararlar vererek çocukların duygusal gelişimlerini olumsuz yönde etkiler. Gelişmiş toplumlar aşırı tüketim ile kaynakların aşırı bir biçimde ölçüsüz kullanılmasından acı çekerlerken, diğer toplumlar az gelişmişliğin ve temel ihtiyaçların yeterince karşılanamamasının, giderilememesinin ıstırapı içindedirler. İnsan soyunu tehdit eden başlıca tehlike, aşırı nüfus ve çevre koşullarının olağanüstü zorlanmasıdır. Doğa yasalarını ve insanlığın ihtiyaçlarını böylesine dikkate almaksızın insan eliyle yaratılan çevre, insan soyunun yaşamını sürdürmesini tehdit edebilir. Sınırsız ekonomik büyümenin durdurulmasından çok, durdurulması gereken gelişmiş ülkelerdeki aşırı tüketimdir. Ayrıca gelişmekte olan ülkelere, gelişmiş ülkelerin üretici kapasitelerini ve büyük ölçülerdeki teknik yaratıcılık ve üreticiliklerini aynen aktarma yerine, gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkeler için onlara uygun olabilecek teknoloji ve yaklaşım türlerini geliştirmekte kullanmak gerekir. Bu teknoloji türü, gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerin yüz milyonlarca halklarını doyurabilecek temel ihtiyaçlarını karşılayabilecek tipte bir teknoloji türü olmalıdır.

Bir zamanlar kaçınılmaz veya en nihayet belirli bir gelişmeye bağlı olduğu kabul edilen maddi zenginlikteki farklılıklar, şimdi tahammül edilmez durumlar olarak hissedilmektedir. İkinci Dünya Savaşından sonra, televizyonun, kompüterlerin, uzay keşfinin, mucize yaratan ilaçların, çevreye yöneltilmiş beklenmeyen tehditlerin, atom bombası ve topyekün hayatı tahrip etme olanaklarının belirlediği yaşama ortamında yetişkinlerin oluşturduğu

kuşak veya kuşaklarla yetişmekte olan kuşak arasındaki 'Generation Gap'-Kuşaklararası Açıklık, Kopukluk- görülmemiş bir biçimde ve etkililikte 1960 larda ortaya çıkmaktadır. İlk kez bu Kuşaklararası Açıklık, Kopukluk bütün dünyayı sararak, bütün genç kuşakları paylaştıkları endişe etrafında toplamakta, onları ana-baba ve büyük baba, büyük ana modellerinden ayırmakta, onları içinde buldukları durumları ve şartları yeniden değerlendirmeye zorlamaktadır. Yetişkinler kuşağı, genç kuşağın ortaya koyduğu soruları, endişe ve kaygıları ve yarattıkları durumları kısmen karşılayabilmiş veya karşılayabilmektedir.”

Dr. Mead konuşmasını, “İnsanlar, kendilerince en değerli ve hayati olan hususların tehlikede olmasından korkmağa başladıklarında ve bu hususları kurtarmak için umutlandıklarında bütün güçlerini ortaya koyma durumundadırlar. Akıl Sağlığı'da tehlikede olan ve yitirilme durumunda görünen bir husus olarak ele alınmalıdır. Böylece, Akıl Sağlığı'nı gerekli düzeyde sağlama ve sürdürme işinde dünya toplumlarının güçlerini ortaya koymaları gerekli kılınmalıdır.” ifadeleri ile tamamlamıştır.

Kongrenin ilk günündeki ikinci genel oturumda, Federasyonun onursal başkanlarından Profesör Otto Klineberg'in başkanlığında Mary Hemingway Rees Memorial tarafından önerilmiş bulunan Thick Nhat Hanh'in *Bir Gerçek* adlı tebliği sunuldu. Vietnamlı bir Budist mankı olarak Vietnamda sulh sağlanması çalışmalarında ve görüşmelerinde etkili bir rol oynamış ve 1970 lerde Nobel Sulh Ödülüne aday gösterilmiş bir düşünür olarak takdim edildi Hanh. Konuşmacı, Batı geleneklerinde olduğu gibi Budist geleneğinde de 'gerçek'in bölünmemiş bir varlık olarak ele alındığını ve bu görüşün ikilem olmayan anlamına gelen *advaya* kavramı ile ifade edildiğini ve Magghimanika-ya'nın “Bu var, çünkü o var, bu değil, çünkü o değil, bu doğmuştur, çünkü o doğmuştur, bu ölür, çünkü o ölür.” deyişi ile özetlendiğini belirterek sözlerine başladı. Bu görüşe göre insan doğanın bir parçasıdır, eğer insan kendisine ve hemcinslerine nasıl bir yaklaşımda bulunacağını onlarla nasıl uğraşacağını bilirse, doğa'ya da yaklaşmasını ve onu tahrip etmeden onunla uğraşmasını da bilir. Hanh'in bu görüşe dayadığı ve konu ile ilgili konuşmasını aşağıdaki gibi özetleyebiliriz:

“İnsan 'doğal' durumunda içrel bir sulh sağlamış durumda değildir. Mutlu olması için kendi içinde sulhu sağlama ihtiyacıdadır. İnsan kendisini fiziki ve akli hastalıklardan kurtarmak, korumak için, vücudu, duyguları, düşünceleri, dürtüleri ve bilinci arasında

bir dengeye, harmoniye ulaşmak zorundadır. “Bu var çünkü o var.” görüşünden bakıldığı zaman bireyin alinyazısı, akıbeti karmaşık (girift) bir şekilde bütün insan soyunun alinyazısına bağlanmıştır. Beraber varolmanın alternatifi beraber varolmama-
dır. Bizim, içinde insanın yaşaması için diğerlerini yoketme, diğerlerini kullanma biçiminde geliştirdiğimiz şimdiki uygarlığımız, akıl sağlığı için bir uygarlık değildir. Bu bakımdan, insan kendini dünyadan koparmaya, kendi dar görüşlerine ve günlük problemlerine hapsetmeye devam edebilir. Fakat, insan hemcinsleriyle sağlıklı ilişkiler geliştirmediği sürece, kendisi ile sulh yapma ve sağlama olanağını bulamayacağı gibi kendisinin dahil olduğu insan ailesinin hayatta kalması olasılığında kalmayacaktır.

Doğa'nın tamamlayıcı bir parçası olarak insan ve insanlık onunla harmoni içinde yaşamaya muktedir olmalıdır. Doğa'nın belirli hususları zaman içinde sert ve yok edicidir. Bunların tümü ile anlaşılması ve hayatı devamlı kılan ve harmoniyi sağlayan bir biçimde kontrol edilmesi gereklidir. Toplum ve doğa, yıpratılmış ve yok edilmiş içrel denge ve harmoniden yoksun görüldüğünden dolayı hasta kabul edildiğine göre, onu iyileştirmeye nereden başlamalıyız? Değişik disiplinler değişik yaklaşımları vurgulamaktadırlar, fakat Budizm, Psikiatri gibi, soruna “Akıl Sağlığı” görüş noktasından bakmaktadır. Bir budist, insanın insanlığını yeniden kazanması için gereken çabalara öncelik verilmesine inanır. İnsan, toplum ve doğa üçlüsünün arasında değişikliği etkilemeye başlayan insandır. Bunun için, insanın önce kendisinin bütünleşmesi, sonra kendi insanlığını yoketmeyecek bir hayat tarzını araması ve geliştirmesi gerekir. Gerçek “Akıl Sağlığı,” insanın hızlı bir biçimde hareket eden ve farklılaşan modern dünyaya *uyması* anlamına gelmez. Gerçek “Akıl Sağlığı,” insan'ın kendisini bulmasına yardım etmeyi, hasta çevreyi reddetme ve onu değiştirme gücüne sahip olmayı gerekli kılar.

Toplumlarımızda, global ekonomik büyümenin yarattığı çevreye adapte olmayan, *uymayan* insanlar vardır. Bunların bir kısmı, bu yıpratıcı büyümenin hâlâ etkilememiş olduğu yerlere kaçarlar. Diğer bir kısmı, o çevrede kalıp farklı ve bir alternatif olan hayat tarzları ile çevreye karşı koyarlar. Biz bunları, yani *uymayanları* “Akıl Hastası” olarak vasıflandıramayız. Bunların karşı koymaları topluma bir reaksiyon olmaktan çok, varoluşlarının bütünlüğünü sağlamak içindir. Bunlar bir beraberlik içinde müstahkem bir karşı koyma oluştururlar ve kendi insanlıklarını korumak için birbir-

lerine yardım ederler. Hastalara bireyler olarak yardım ederken Psikiyatrist, aynı zamanda bütün insanlık ailesine olan sorumluluklarının farkında olmak durumundadır. Diğerleri gibi, Psikiyatristler ve Budist Monkları kendilerini ve kendi taşam tarzlarını yoklama durumundadırlar. Bunu yaparken, harmoniyi ve yaşamdaki dengeyi yeniden kurmak işine girişmek için kendilerini hali hazırdaki ekonomik sistemden hemen ayıracak yollar arayabilirler.

Tamamen kendi bütünlüğümüz içinde olamadığımızdan ve olmadığımızdan, bir çoklarımız etrafımızdaki diğer insanları ve şeyleri göremeyiz. Tamamen kendi bütünlüğümüzde olmakla, erkek veya kadının kendi hayat tarzı yoluyla yaşamasının ve geleceğinin nasıl mümkün olduğunu göstermesinin farkına varabiliriz. Bir kez 'gerçek' olarak diğerlerini görebilsek kendimizi ve doğa'yı görmüş oluruz."

Kongrenin ikinci günündeki genel oturumda, Danimarka Dış İşleri Bakanı Ivar Norgraad, *İdeolojik ve Ekonomik Kavram Olarak Büyüme* adlı tebliğini sundu. Dış İşleri Bakanı, ekonomik büyüme kavramının sanayileşme çağına ait olduğunu ve büyümenin kavramsal ve ekonomik görüş olarak ilk örneğinin 18. asır ortalarında Fransa'da görülen Fیزیokratik Düşünce Ekolü olduğunu belirterek, günümüzde gelişmekte olan ülkelerin ekonomik büyüme istediklerini ve bu isteğin o ülkeler için en önemli toplumsal politika olarak belirlendiğine işaret etmiştir. Gelişmekte olan ülkelerin büyük bir çoğunluğunun sanayileşmeye dayalı bir politika adapte ettiklerini ve bununda bir çok sorunlara neden olduğuna değinin konuşmacı. bu politikanın alternatifi olarak tarım sektörüne ağırlık veren ve son yıllarda ilgi gören bir politikanın benimsendiğini, hangi politika benimsenirse benimsensin seçilen politikanın gelişmekte olan ülkelerin toplumsal gelişmelerine, farklılaşmalarına büyük ölçüde etkide bulunacağını vurgulamaya çalıştı.

Ivar Norgraad, komünist ülkelerin de ekonomik büyümeyi arzu ettiklerini ve bunu merkezi planlama ile sağlamaya çalıştıklarını ama refahın artması, ekonomik ihtiyaçların farklılaşmasından dolayı bu merkezi planlama yaklaşımının güçlüklerle karşılaştığını ve görünüşte komünist ülkelerin bu yaklaşımlarına karşı henüz hazır bir alternatife sahip olmadıklarını ileri sürdü. Konuşmacı, ekonomik büyümenin arzu edilebilirliği üzerine tartışmaların ilk olarak Batıda başlatıldığını belirterek, bu tartışmanın nedenleri olarak:

- a. Önce, ekonomik büyümenin ön şartlarının büyük ölçülerde değişmesi, hammadde fiyatlarının son yıllarda artması.

- b. İkinci olarak, daha büyük, daha fazla bir zenginlik ve refah için ekonomik büyümenin yarattığı istenmeyen yan etkilerini kabul etme ve bunun sonucu olarak eşit olmayan gelir dalışımı insanlar için kötü şartlar ve çevre kirlenmesi.

gibi hususları belirtti.

Dış İşleri Bakanı, konuşmasını, ekonomik büyümede, sosyal politikanın amaçlarında yeni bir öncelik vermenin, sosyal değerlerin standartlarında bir değişikliği kapsayacağını ve büyümeye manidar bir biçimde daha az öncelik veren bir toplumda kapitalizmin temel felsefe olmayabileceğini, daha iyi işletme, sevk ve idare ile ekonomik gelişmenin kontrolünün şart haline geleceğini ve bunun gelişmiş toplumlardan çok geliştirmekte olan toplumlarda daha büyük rol alacağını, sosyo-ekonomik düzendeki her hangi bir değişimde birey'in egemenliğinin korunmasının temel olması gerektiğini vurgulayarak bitirdi.

Üçüncü günkü genel oturumda Kenya'dan Dr. Yusuf Ali Eraj *Büyüme Perspektifi içinde Aile İçin Değişme Kalıbı* adlı tebliğini sundu. Dr. Eraj, genellikle uluslararası konferanslarda kişilerin insan ırkının bölünmez bir bütün olduğu görüşüne kesin bir biçimde bağlanmağa eğilimli olduklarına değinerek "... kuşkusuz, bütün insan soyunun biyolojik bir varlık olduğunu düşünmek, fakat pratik amaçlar için gerçekçi olmak daha yararlı olup, insanlar için 'sahip olanlar' ve 'sahip olmayanlar' (varlıklılar ve yoksun olanlar) diye iki farklı grubu kabul etmek durumundayız." fikrini belirterek konuşmasına başladı. Konuşmacı, insanın ilerlemesi ve gelişmesine eğemen olan sayısal unsurlara dayalı değerlendirmelerimizde bu iki grubu beraber ele almanın yanıtıcı olduğuna dikkati çekti.

Dr. Eraj tebliğinde, asgari geçinme-varlık- düzeyinin altında olan ailelere, büyüme perspektifinin etkilerini bu düzeyin üstünde olanlardan farklı bir biçimde ele almıştır. Bu iki grubun şartları, umut ve istekleri, kaynakları, sorunları ve dertleri belirgin bir biçimde farklı olup imgelemi çok geniş bir kimse bile bu iki grubu beraber düşünemez. Asgari geçinme-varlık düzeyinin altında olan grup dünya nüfusunun büyük bir kısmını oluşturmakta olup, bunlardan 800 milyonu insanlık şerefine hakaret sayılabilecek bir yaşama düzeyindedirler. Konuşmacıya göre, asgari geçinme düzeyinin altında olan yetişkinler ve gençler günlük yaşamlarında normal fiziki büyüme için yeterince beslenememektedirler ve protein yoksunluğu beslenememiş ananın karnında büyümekte olan fetüste beyin gelişmesini harap etmektedir. Bu şekilde doğan milyonlarca çocuk insan ırkına hendikaplı bir durumda katılmakta ve

bunların doğumlarını izleyen ilk yıllardaki proteinden yoksun kalışları zihinsel unsurları bütünü ile gelişmemiş, gelişmemiş geri zekâlılar olarak toplumlari etkilemektedirler. Bu büyük grubun, aile planlamasına, çevre kirlenmesine karşı bilinçlendirme ve sosyal kuruluşlarca yapılan diğer faaliyet ve gösterilen gayretlere her hangi bir tepki göstermemeleri, Dr. Eraj'a göre sürpriz değildir. Bunlar yaşadıkları ortamın moral bozucu şartlarına pasif bir teslimiyet ve tevekkül göstermektedirler. Bunların ömürlerinin ortalaması 30, 40 yıl olup, kelimenin gerçek anlamında bunlar yaşamamakta, yavaş bir ölüm süreci içinde ölmektedirler.

Dr. Eraj yukarda özetlenen tabloyu çizdikten sonra, acaba bilim ve teknik, gelişmiş refah içindeki toplumlarda saat başına malzeme üretmeyi arttırmada sağladığı gibi bu toplumlarda da birey yaşamının kalitesini yükseltebilir mi? sorusunu ortaya koymuştur. Konuşmacı, pek azımızın bu soruya verilebilecek cevabı negatif olarak düşüneceğimizi ve bu soruya bilimsel bir cevap verme yeteneğimizin inandırıcılığının, "elektrik ve taşıt araçları yaşama standardını arttırmıştır" dememizdeki inandırıcılıktan daha az olacağı yönündeki kanaatini belirtmiş ve açıklamıştır. Konuşmacıya göre, değerlendirme ve geliştirme çalışmalarımızda tek yönlü bir uygulama ile hali hazırdaki büyümenin kültürünü yaratmış durumdayız. Bu kültürün en belirgin olduğu refaha ulaşmış ülkelerin yaşam kalıplarının tabiatında çelişkiler vardır. Örneğin, bu kalıbın tabiatındaki bir çelişki A.B.D. nin Rockefeller'in daha fazla zenginleşmesini engellemek için özel bir kanun çıkarması ile ortaya çıkmıştır. Büyüme kültürünün değerleri arasında materyele, maddi olanağa dayanmayan hususların yer alması güçleşmiş görünmektedir. Dr. Eraj, bu durumun değişmesi konusunda ümit ışıkları ve refaha ulaşmış toplumlarda materyele, maddi olanağa dayanmayan hususların amaç olarak belirlenmesi yönündeki arzuların gelişmesini, ekonomik gelişme için temel kabul edilen çalışma saatlerinin azaltılmaya ve kişiye zaman bırakılmaya başlanılmasını bu ümit için işaret saydığını belirterek konuşmasını tamamladı.

Genel oturumda sunulan son tebliğ York Üniversitesi Profesörlerinden Dr. Morris Carstairs tarafından hazırlanmış olan *Akil Sağlığı Alanında Profesyonellerin Fonksiyonu* adlı tebliğ olmuştur. Dr. Carstairs tebliğine 1972 deki Dünya Sağlık Organizasyonunun 25. kuruluş yıl dönümü için Dr. E. Ammudsen'in hazırlamış olduğu *Temel Sağlık Hizmetlerinde Gelişme* adlı inceleme raporundan bazı noktaları hatırlatarak başladı. Bu incelemede belirlenen ve Dr. Carstairs'in atıflarda bulunduğu hususları şöyle özetlemek mümkündür:

“Bir çok ülkede sağlık hizmetleri, değişen nüfus ile sayısal ve kalite yönlerinden yarışmamaktadır... Değişik nedenlerden dolayı, sağlık hizmetleri hakkında yaygın bir memnuniyetsizlik vardır.” Dr. Carstairs sağlık hizmetlerinin gelişmesini engelleyen nedenler arasında “bas-kı grublarının” faaliyetlerinin de olduğunu ve bu faaliyetlerde amacın halka verilen sağlık hizmetlerinin arttırılmasından çok mesleki imti-yazların korunmasına yönelmiş görüldüğünü işaret etmiştir. Konuş-macıya göre, Dr. E. Ammundsen’in bu incelemesinin raporundan sonra Dünya Sağlık Organizasyonunun politikasında bir değişiklik yapma gereği ortaya çıkmış ve halk’ın sağlık durumunu geliştirme işini yalnızca hekimlere tevdi etmiş olmanın bir hata olduğunun açıklığa çıktığını ve kabul edildiğini söylemek mümkündür. Yine konuşmacıya göre, çok az hekim gerçekten önleyici veya toplum hekimliği ile ilgilenmektedir. Hekimlik mesleğinde yüksek prestij (saygınlık) ve ödül, tedavi edici hekimliğe verilmektedir. Dr. Carstairs bu görüşünü Bernard Shaw’ın yıllarca önce ortaya attığı “hekimler hastaları tedavi ettikleri için değil, halkın sağlığını sağladıkları için ödüllendirilmelidirler” biçimindeki fikri ile bağdaştırarak açıklamaya çalışmıştır.

Gelişmekte olan ülkelerde sağlığın temel olarak beslenmeye, hij-yene ve içecek saf suya, tedaviden daha fazla dayanmakta olduğunu herkesin açıkça görebileceğine işaret eden Dr. Carstairs bu ülkelerde hastahane binaları inşa etme, Batı modeline göre tıp okulları açma gibi halk topluluğunun sağlık ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak faaliyetlere ağırlık verilmekte olduğunu ve bunun eleştirilebileceğini ileri sürmüştür. Konuşmacı, büyük bir yatırım yaparak modern, bilimsel hekimlik yapmak için hekimler yetiştirildiğini ve bunun doğal sonucu olarak bu hekimleri zenginlerin, elitin yani nüfusun yüzde biri olan eğitilmiş kesimin sağlık problemleri ile görevlendirmek uygulamasının orta-ya çıktığını ve yaygınlaştığını belirtmiştir. Dolayısıyla bu hekimler me-zun oldukları zaman kent yaşamına, hastahane ve laboratuvar olanak-larına ve yüksek hayat standardına büyük bir ilgi duyacaklar ve o yönde tercihler yapacaklardır. Ne yazık ki yüzde seksenden fazla in-san bu ülkelerde kentlerden uzak yaşamakta ve özel sağlık hizmetlerin-den yararlanmak için çok yetersiz maddi olanaklara sahip olmakta ve sonuç olarak hekimler kentlerde bir birikim, yığılma göstermekte ve Batı ülkelerine göç etmektedirler. Dr. Carstairs bunun, büyük halk kitlelerinin yaşadığı fakir kırsal alanlarda temel sağlık hizmetlerinin geliştirilememesinin temel nedeni olduğunu belirterek, geç te olsa Dünya Sağlık Organizasyonunun köy seviyesinde sağlık hizmetlerinin

gösterişsiz bir biçimde yetiştirilmiş köylülerce sağlanabileceğinin farkına vardığına dikkati çekmiştir.

Geleneksel köy toplumlarının, iyi beslenememe ve bulaşıcı hastalıklardan olduğu gibi psikiatrik bozukluklardan rahatsız olduklarını bazıları şüphe ile karşılarlar. Dr. Carstairs, Afrika, Güney Amerika ve Hindistan'ın kırsal bölgelerinde yapılmış olan son epidemolojik çalışmaların açıkça, kırsal bölge halkının psikiatrik bozukluklardan rahatsız olduğunu ortaya koyduğunu belirtmiştir. Örneğin, 1972 de incelenen Hindistan'ın köy halkının yetişkinler kesiminin yüzde 8'inde bir, iki veya daha çok psikiatrik semptom bulunmuş ve bu semptomlar günlük yaşamı etkileyecek şiddette olup bu kimseleri ulaşabilecekleri "tedavi ediciye" yöneltmiştir. Gelişmekte olan ülkelerin hiç birisinde psikiatrik bozukluklarla uğraşacak ve onları tedavi edecek sayıda yeterli sağlık personeli olmadığını belirten Dr. Carstairs, bu bozuklukların büyük bir kısmının, asırlarca yapılageldiği gibi, sihirbazlar, din adamları, aktarlar, astrolog ve diğer geleneksel "tedavi ediciler" tarafından tedavi edildiğine işaret etmiş ve hatta zamanımızda bile, herne kadar psikotropik ilaçlar çarşıda, köy pazarlarında bulunabilir hale gelmişse de, hijyen ve sağlık hakkındaki temel fikir ve modern görüşlerin köylere bu gösterişsiz bir biçimde yetiştirilmiş olan sade sağlık işçilerince taşınmakta olduğunu vurgulamıştır.

Gelişmekte olan ülkelerdeki Akıl Sağlığı elemanlarının karşılaştığı gerçek güçlük ve uğraşlar, bu öncü, sade sağlık işçilerine bazı temel ve hatta çok basit "Akıl Sağlığı" bilgilerini vermek yönündedir. Konuşmacıya göre, kırsal bölgelerde sara'yı, kronik şizofireniyi ve büyük ölçüde, anormal olan kişileri bulacak ve hatta bir ölçüde "tedavi" edecek olan yegane elemanlar bunlar olacaktır. Eğer bunlar, bu tip hastaların yakınlarına tavsiyede bulunma biçimleri konusunda yetiştirilirse daha önce hiç bir şekilde ilgilenilmemiş olan milyonlarca hasta hiç olmazsa bir ölçüde yardım görmüş olacaktır. Dr. Carstairs bir çok ülkede, Endonezya ve Guatemala da bunlara dahildir, bu şekilde deneme çalışmalarının yürütülmeye başladığını ve Batı'da da "Community Psychiatry" -Toplum Psikiyatrisi-nde yeni yaklaşımların araştırılmaya başlandığını belirtmiştir. Konuşmacıya göre, deneme çalışmalarının başlatıldığı ülkeler hekim sayısına göre pek geri durumda değildirler. Ancak bu ülkelerdeki halkın duygusal problemlerinin farkına varmalarının artmış olmasından dolayı geri kalmış durumdadırlar. Genel bir şikayet olan "Benim hekimim çok iyidir. ancak dinleyecek zamanı yoktur" değerlendirilmesine değinen Dr. Carstairs, aynı şekilde yaygın

bir serzenişin yani “Psikiyatrist yalnızca haplar vermektedir, beni dinlemeğe zamanı yok görünmektedir” ifadesinin, ayakta tedavi kliniklerindeki psikiyatristler için de geçerli olduğuna işaret etmiştir.

Dr. Carstairs tebliğini, “Akıl Sağlığı uzmanları için, görevin çok kapsamlı ve büyük olduğunu ve bunu yardımsız ele alıp yerine getiremeyeceklerini kabul etme durumundadırlar. Uzmanların görevleri giderek, “tedavi edici dinleme” işini becerebilecek elemanları yetiştirmek ve onların karşılaştıkları problemleri tartışmak olmalıdır. Kuşkusuz bu oldukça yeni bir roldür ve Psikiyatristler ve diğer uzmanlar gelecek yıllarda bu rol de dikkate alınarak eğitilmelidirler.” görüşünü belirterek tamamladı. Dr. Carstairs tebliğini tamamlayınca, Kongrenin genel oturumlarında uygulanmadığı halde, dinleyicilerin sorularını ve eleştirilerini cevaplamaya hazır olduğunu söyledi. Dinleyicilerden söz alanlar, akıl sağlığı için hizmet sağlama işine, özellikle kırsal bölgelerde, bu tip bir yaklaşımı benimsediklerini yararlı bulduklarını ancak bu yaklaşıma tıp otorite ve uzmanlarının tepki ve katkılarının ne yönde olduğunu sordular. Bu sorulara Dr. Carstairs, halen tıp yetkililerinin tepki ve katkılarının olumlu yönde olduğunu söylemenin çok güç olduğunu belirterek “Profesyonel tıp elemanlarını bu uygulamaya iknaya çalışmada zaman harcanmamalı, fakat toplumu, özellikle liderleri, buna iknaya çalışmalı ve topluma akıl sağlığı yönünden ihtiyaçlarının farkına varmalarında yardımcı olunmalıdır.” biçiminde bir cevap verdi.

iii) “Forum” Tartışma Toplantıları

Daha öncede belirtildiği gibi Kongrede Tartışma Toplantıları iki ayrı yerde aynı anda devam edecek biçimde planlanmıştı, bu bakımdan, bütün Tartışma Toplantılarına katılmak olanağı bulunamamıştır. İzlenebilen Tartışma Toplantılarında ele alınan konular ve tedbirlerle ilgili izlenimler ve görüşler hakkında özetler verilecektir.

Kongrenin ilk günü izlenen Tartışma Toplantısında A.B.D. Akıl Sağlığı Milli Enstitüsü Direktörü Dr. Bertram S. Brown’un *Araştırma Politikasının Politik ve Pratik Dinamiği: Ulusal ve Uluslararası Perspektifte*, konulu tebliği sunulurken tartışıldı. Dr. Brown tebliğinde, araştırmanın ulusal ve coğrafi sınırları olmadığını, araştırmacıların entellektüel açıdan yalnız kendi uluslarındakilerle değil, diğer ulusların araştırmacılarıyla da yakınlık ve iletişim içinde olduklarını belirterek, özellikle araştırmanın, metodu ve amaçları yönlerinden bütün uluslarda benzerlik gösterdiğini, ancak araştırmanın yönetiminin bilimsel olmayan faktörlerden etkilendiğinden bir ulus için geçerli olan araştırma po-

litikasının diğer bir ulus veya uluslar için geçerli olmayabileyeceği üzerinde durdu.

Bu girişten sonra konuşmacı, kendi ülkesinde, A.B.D. de, Akıl Sağlığı Milli Enstitüsünün 1940 da kurulmasına bir çok faktörün (ki bunların bir çoğu bilimsel faktörler değilmiş) yol açtığına değinerek, bu Enstitünün bugüne kadar "Akıl Sağlığı" araştırmaları için bir milyar dolar harcamış olduğunu, ancak araştırma bütçesinin gelişiminin yavaşladığını belirterek, araştırmalara ödenek ayırma kararlarının git-tikçe güç alındığı yönünde bilgiler aktardı. 1972 de Enstitü, Araştırma Yürütme Komitesi kurarak araştırma program ve projelerini inceleme ve değerlendirme, gelecekteki kamu fonlarıyla desteklenebilecek "Akıl Sağlığı" araştırmaları hakkında tavsiyelerde bulunma işleri ile görevlendirmiştir. Dr. Brown'a göre bu komitenin en önemli gayreti iç politika-yı geliştirerek sürdüreceği bir Araştırma Danışma Grubunu oluşturmak olmuştur. Bu grup, yönetime değerli katkılarda bulunduğu gibi fikirlerin ve bilgilerin diğer ilgili kuruluşlarla tartışılması ve paylaşılması olanağını da sağlamıştır.

Özellikle günümüzde "Akıl Sağlığı" konusunda araştırmanın öneme değinen Dr. Brown, araştırmanın ulusal bir yatırım olarak güçlü bir sembolik anlamının bulunduğunu, araştırmanın insan zekâsının ve yaratıcılığının görülebilen en yüksek sembolü olarak insanın geleceği için bir ümit oluşturduğunu ve böylece "Dünya Toplumu" siyasetini kabul, değiştirme ve geliştirme ile bu siyasete tümü ile katılma işlemlerine, ticaret, ekonomi ve uluslararası bilim ve teknoloji boyutlarında katkılar sağlayabileceğini vurgulamıştır.

Dr. Brown'ın tebliği ve verdiği bilgiler çerçevesinde sorular ve Kongreye katılanlarca belirtilen görüşler, "Akıl Sağlığı" araştırmaları ve bunları yürüten kuruluşların bir yerde ekonomi ile ekoloji arasındaki çarpışmayı, bireyin temel ihtiyaçları boyutunda olumlu olarak etkilemesi ve bilinçlendirmesinin gerektiği yönünde olmuştur. Toplum bilimsel yönde olumlu olarak etkilemenin teknoloji yoluyla olabileceği görüşünden hareket ederek pratik sonuçlar elde etmeye yönelik uygulamalı araştırmaların "Akıl Sağlığı" araştırmalarında da ağırlık kazanması Dr. Brown ve tebliğini tartışanlarca benimsenen belirgin bir husus olarak ortaya çıkmıştır.

Kongrenin ilk günü izlenebilen ikinci Tartışma Toplantısında, Kongrenin Organizasyon Komitesi üyelerinden Danimarkalı ekonomist P. Sveistrup tarafından *Uygulanmış Teoriye Karşı Uygulanabilir Teori* adlı tebliğ sunulmuştur. P. Sveistrup tebliğine "teori" kavramı ile

İlgili açıklamalarla başlayarak, uygulanmış bir teorinin otomatik olarak uygulanabilir bir teori olamayacağını ancak uygulanabilirliğin belirli şartlarını yerine getirme durumunda olduğuna işaret ederek üç temel önermede bulundu. Bu önermeler özet olarak şunlar olmuştur:

- 1) Uygulanabilirlik için sözü edilecek şartlar kümesi, insan yaşantısının ideolojik ve zihne dayanan bütünlüğünü sağlamak için her zaman tecrübeye dayalı, mantıksal ve duygusal elemanları içermelidir. Daha genel ve uygulanabilir teoriler geliştirmede, araştırma yaklaşımı, genelleme ile ve yayılma prensibi yoluyla geliştirilmelidir.
- 2) Genel teori için temel şart, genellemeden çıkarılmış olmasıdır. Basit bir teoriyi kompleks ve genel bir teori olarak genişletmede, kompleks oluş derecesi uygulanabilirliğin şartlarının toplam kümesine dayalıdır. Genişletme prensibinden çıkarılabilecek üç farklı yaklaşım şunlar olabilir:
  - a. Birinci Yaklaşım. Monolektik yaklaşım, gerçeği bulmak içindir. Yani bütün ifadeler ya doğrudur, ya da yanlıştır, ya iyidir ya da kötüdür. Düşünce rasyonel olmalıdır, fakat optimal oluşu belirleyen yalnız bir amaç veya objektif fonksiyon olabilir. Bu yaklaşımda alternatif bir teori anlaşılabilir değildir.
  - b. İkinci Yaklaşım. Dialektik yaklaşım, tezi bir antitez ile karşılaştırarak bir senteze ulaşmak içindir. Bundan dolayı bütün sorunlar "ikilem- ikileme" yoluyla analiz edilmelidir. Bir kavram tanımlandığında mutlaka karşıt kavram da bir bütünleme sağlayacak biçimde tanımlanmalıdır, yani kavram ve karşıt kavram tamamlayan olmalıdırlar.
  - c. Üçüncü Yaklaşım. Monolektik ve Dialektik yaklaşımların genişletilmesi ile ulaşılabilecek Polilektik yaklaşımdır. Dolayısıyla model kurmada temel şart, gerek duyulabilecek bütün boyutları ve hususları modelin uygulanabilirliğine gerekli olan şartlar kümesi ile bütünleştirmek için dahil etmektir. Bu yaklaşım çerçevesinde Akıl Sağlığını tartışabilmek için, genel ve uygulanabilir teoriye ilişkin ve temel olan bütün kavramların dahil olduğu bir "kavramsal sistem" çerçevesi gereklidir. Bu bakımdan, sağlığın zihinsel görünüşü bedenî ve sosyal görünüşleriyle tamamlanma durumundadır. Bu, teorinin sadece zihinsel ve psikolojik olamayacağını diğer

boyutlarda da yapılabileceğini belirlemektedir. Birinci boyut, yani bedenî ve sosyal görünüşleri, Biyoloji ve Sosyolojiyi kapsayan boyut olmaktadır. Sosyoloji ekolojii de içermekte ve insan-çevre ilişkileriyle gruplar arası ilişkilerden oluşan bir özellik ortaya koymaktadır. Bu boyutta belirlenen hususlar "loji" ile sona eren bilim disiplinleridir. İkinci boyut ise, nazari bilimlerin tamamlayıcılarını içermektedir. Bunlar "nomik" ile sona eren teknikler veya pratik becerilerle ifade edilmektedir. Dolayısıyla bu boyuttaki disiplinler, psikonomik, bionomik, sosionomik, ekonomik ve koinonomik (ekoloji) olmaktadır. Polilektik teoride, genel bir sağlık kavramı uygulanabilir olma zorundadır. Bu bakımdan yukarıda belirtilen iki önerme den sonra üçüncü önerme şöyle olacaktır:

- 3) Bir birey- bir insan veya bir grup insan- eğer, a) bireysel yetenekler kümesine sahipse b) bireyinde bir parçası olduğu bütünü yapısına dayalı fonksiyonlar kümesini getirebiliyorsa bedenî, zihinsel ve sosyal sağlığa sahiptir.

P. Svestrup yukarıda özetlenen görüşünü uzun uzun örneklerle açıklayınca, tebliğinin tartışılmasına ayrılmış olan zamanı da harcamış olduğundan tebliğin bu toplantıda tartışılması mümkün olmamıştır.

Kongrenin ikinci günü Tartışma Toplantılarında izlenen tebliğlerden ilki, *Ekonomik Gelişme ve Yaşama Standardı* adlı ve Çekoslovakya'dan T. Husak'ın sunduğu tebliğ olmuştur. Husak tebliğinde, "Eğer üretimdeki sürekli ve belkide sınırsız artışın kendi içinde insana mutlu bir hayat garanti etmediğini hatta neden materyal alanda bile tatmin edici şartları yaratamadığını anlamak istersek, üzerinde ilk durmamız gereken konu, insan ihtiyaçlarının varlığını ve ekonomik üretimin durumunu ve gelişmesini açıklığa kavuşturmak olmalıdır." hususuna başlangıç olarak yer vermiştir.

Konuşmacı, fizyolojik ihtiyaçların değişmediğini ve bunların tatminine yönelik tüketimin ancak belirli bir düzeye kadar uzanabileceğini, saygınlığa dayanan ihtiyacın ve buna ilişkin tatmin olma durumunun sınırsız olarak büyüyebileceğini, bireylerin doğal ve geçerli ihtiyaçlarını tatmin eden tüketim biçimlerinin hemen hemen aynı ölçüde ve belkide daha fazla toplumu tahrip etmekte olduklarını ve bu geniş tahribin tamiri için daha fazla ve geniş üretim ve tüketimi gerekli kıldığını ileri sürmüştür. Konuşmacıya göre, tüketim, toplum

tarafından yeterli bir biçimde kontrol edilmezse, tek bir bilimsel ve teknik devrimin sonucu, bütün toplum açısından yararsız bir üretimin soyut ve göreceli bir büyümesi olacaktır.

Husak, bütün üretim formlarını dört temel tür içinde ele almıştır. Bu türler özet olarak şöyle belirlenmiştir:

1. Sağlıklı fizyolojik ihtiyaçların tatminini sağlayan tüketim ile faydasından çok zarar getirmeyen üretim ve tüketim.
2. Bireyin doğal eğilimlerinden ve zayıflıklarından dolayı aranan ve bireye zararlı tüketim için üretim. Örnek olarak tütün, alkol, kahve ve uyuşturucu maddeler üretimi.
3. Bireyin toplumda statüsünü yükseltmesine yarayan, farkında olsakta olmasak ta temelde saygınlık kazanma ile ilgili tüketimin belirlediği üretim. Örnek olarak moda göre giyinmenin öngördüğü üretim.
4. Genellikle bilinçsiz ve dolaylı yollardan topluma yaptığı tahrip tüketiciye sağladığı yarardan daha fazla olan tüketime yönelik üretim. Örnek, çok kalabalık bir ülkede bireysel rekreasyon yapıları ve lüks konutlar ile şehirlerdeki trafik faciasına neden olabilen özel ulaşım araç ve yolları.

Konuşmacı, kontrolsüz tüketim durumunun ve olumsuz sonuçlarının çevreye etkilerinin mevcudiyetinde, belirli bir noktadan sonra üretimde daha fazla büyümenin yaşam şartlarını kötüleştirebileceğini ve bu durumun A.B.D. de ve bazı gelişmiş Batı Avrupa ülkelerinde ortaya çıktığını belirtmiştir. Konuşmacıya göre, zararlı ve faydalı tüketim var oldukça, üretimin genişlemesi ve gelişmesi yaşamın materyel düzeyi için bir kriter olamaz, dolayısıyla bir toplumun hali hazırdaki her fiata ve her şeye rağmen yüksek tüketim anlayışının egemen olduğu bu dünyada, kendisine daha yüksek "yaşam standartlarını" amaç olarak belirlememesi, fakat "optimal yaşam şartlarını" sağlamayı amaç edinmesi gerekir. Husak'a göre maksimum üretim ve tüketim yerine optimum üretim ve tüketime ulaşmamız gerekir.

Bu tebliğ, yukarıda da özellendiği gibi, tartışmaya açık ve belirli bir değerler kümesine has kavramlara dayalı açıklama ve genellemeleri kapsamış olduğundan, Husak'a bir çok soru yöneltilmiş ve eleştiriler yapılmıştır. Ancak konuşmacı soru ve eleştirileri açıklığa kavuşturmada tatmin edici bir durum ortaya koyamamıştır.

Kongrenin ikinci günü Tartışma Toplantılarında izlenen bir diğer tebliğ de Danimarkadan Kai ve Gro Lemberg'in sundukları *Politik*

Ekonomideki Son Gelişmeler ve Bunların Fizikî Planlamadaki Zihinsel Şartlara ve Psikolojik Sistemlere Yansımaları adlı tebliğ oldu. Bu tebliğde, yersel, bölgesel ve ulusal düzeyde fiziki planlamanın, zayıf bir amaçlar ve metodlar felsefesine dayandırıldığı, ama teknoloji ve çizim yönünden mükemmel ve ayrıntılı olduğu, planlamanın etkileri ile psikolojik görüntü ve sonuçların analiz edilmediği ve bu planlama sonucu ortaya çıkacak üründen yararlanacak olan insan'ın rasyonel olarak davranan bir "ekonomik insan" kabul edildiği görüşü ileri sürüldü. Tebliğ sahipleri, planlama amaçlarının, metodunun ve karar verme işleminin bilimsel analizi yaklaşımına bir alternatif olarak sosyo-ekonomik sistemin fonksiyonu ile insan'ın psikolojik anlamlılığının karşı karşıya geldiği, ekonomik ve psikolojik temellerin bağdaştırıldığı bir fiziki planlama teorisi, yaklaşımı önermektedirler.

1930'lardaki ekonomik çökmeyi, büyük çaptaki işsizliği, sosyal bunalımı ve bunlardan kurtuluşu izleyen yeniden silahlanmayı, yeni ekonomik politikayı ve ekonominin devlet tarafından kontrolüne yönelik gelişmeleri özetleyen konuşmacı, bu devreyi izleyen zamanlarda gelişen insan kavramının, insanın sağlıklı ve yapıcı kişilik geliştirilmesi için emniyet, güven ihtiyacını vurgulayan ve bu ihtiyacın tatmin edilmesinin saldırcılığa, kaygıya ve kişiliğin özünün tahribine yol açacağına belirtildiği Ego Psikolojisi içinde ele alındığına işaret etmiştir. 1950'lerde ise, Hümanistik Psikoloji teorileri kişiliğin gelişmesine önem vererek, eğer "benlik gerçekleştirilmesi" sağlanırsa, insan, esasta iyi olup kendiliğinden yaratıcı aksiyon ortaya koyabilir ve "bütünü ile fonksiyon gösteren insan"ın varoluşunun motivasyonu ile güdümlü ve kendi tercihlerine bırakılmalıdır görüşünü vurgulamaktadırlar. Son yıllardaki ekonomik gelişme, değişme ve istikrarsızlığı da belirli hatları ile özetleyen konuşmacı, "Psikologlar arasında, sanayide ileri gitmiş uluslardaki gelişmenin bugünkü düzeyinin insan'ın çevresini ve zihinsel durumunu olumsuz yönde etkilediği yönünde bir görüşbirliği egemendir. Ancak bu sorunun çözümü için önerilenler genellikle tartışmalıdır." görüşünü belirterek, konu ile ilgili olarak benimsedikleri yaklaşımı şu şekilde açıklamıştır:

"Bizim görüş noktamıza göre, sorun 'doğru' yu bulma işi değildir, fakat toplumdaki karşıt ilgililerin ve gerçek çatışmaların yansımalarının analizidir. 1960'ların sonlarından beri belli başlı Psikoloji Ekollerince geliştirilen psikolojik teoriler de bunu ortaya koymaktadır. Bu teorilerin fizikî plânlamaya açık olarak veya dolaylı olarak dahil oluşunu şöyle açıklayabiliriz:

- a. Genel Sistem Teorisi, kısım kısım hassasiyetle yapılan analiz geliştirilmesine odaklanmıştır. Matematiksel olarak ifade edilmiştir ve matematiksel olarak ifade edilmiş abstrakt modeller “kataloglar” kullanılmaktadır. Bu kataloglar, bireyin diğer bireylerle ve toplumla etkileşimini bir alt sistem olarak açıklamakta ve zihinsel dengelerin “equilibria” devamı, insan faaliyetlerinin sınırlılık ve yönlerini içermektedir. Bunu, fizikî planlamada matematiksel olarak hassaslaştırılmış, programlanmış ve sayısal değişiklikleri uygulamadan edinilen tecrübelerle açıklayan modellerde görmek mümkündür.
- b. Modern kapitalist toplumlardaki bir nevi hürriyete kavuşmakla belirlenen akıl bozukluğuna karşı savaşı ve insan ilişkilerine transfer edilen mala aşırı ve mantıksız olarak bağlanmayı anlamaya ve açıklamaya bir çerçeve geliştirmeyi sağlamak için Neo-Marksist Teori dialektik ve (hermenotik) tefsirci metodları bağdaştırmaktadır. Fizikî planlamada bu tür teori, pazarlama ekonomisinde ve vatandaş grupları arasındaki çatışmalarda sosyo-ekonomik görüşün önemini vurgulamaktadırlar. Amaca oryante edilmiş anlamaya, nedensel açıklamaya oranla öncelik verilmekte ve sosyal etkileşimdeki anomi ve bozukluklar onların sosyal sınıf bağları içinde analiz edilmektedir.
- c. Fenomonolojik Varoluşçuluk, Teori, bugünkü bireyin durumu, teknoloji tarafından parçalanmış ve manüplü edilmiş dünya tarafından tahrip edilmiş ve bozulmuş olarak yorumlamaktadır. Modern hayatın bu köklü, yerleşmiş parçalanmasından kurtulmak dinamik bir ilerlemeye oryante edilmiş tavır, kişisel sorumluluktan kaçmama, reaksiyon yerine aksiyon ve topluma diğer bireylere ve kendisine karşı gerçek ilişkileri yeniden geliştirmeyi amaçlama ile sağlanabilir. Fizikî planlamada bu tür düşünce temel olarak insanın başkalarıyla etkileşimdeki durumu anlaması yönü ile ele alınır. Komşuluk, planlamada yerel hususlar, sosyal ilişkiler ile planlama ve karar verme sürecine katılma önemle vurgulanır.”

Bu tebliğ ile ilgili olarak dinleyicilerin soruları genellikle psikolojik teorilerin fizikî planlamaya teorik olarak uygulanmasının somut ve pratik örneklerini istemek biçiminde oldu. Konuşmacı bu konuda Danimarkada yapılan çalışmalar hakkında bilgi vererek Kongrenin Çalışma Grupları toplantılarında diğer arkadaşları ile beraber ayrıntılı

açıklamalarda bulunacaklarını ve örnekler vermeye çalışacaklarını söyledi. Bu konuda raporun Çalışma Grupları kısmında ayrıca bilgi verilecektir.

Kongrenin üçüncü günü Tartışma Toplantısında büyük ilgi toplayan tebliğ, İsveç Dışişleri Bakanlığının Parlemtodan Müsteşarı olan Inga Thorsson'un *Sosyal Belirleyici Olarak Büyüme* adlı tebliği oldu. Bayan Thorsson'un tebliğinde hareket noktası, özet olarak, "Bu gök kubbe altında büyük düzensizlik" biçiminde karakterize edilebilecek dünyadaki genel yaşam şartlarının düzeyi olmuştur. Bugünkü durum konuşmacıya göre, bir çok düşünürün görüşlerini topladığı "insan için ümit varmı?" sorusu ile özetlenebilmektedir. Bu soruya olumlu bir cevap formüle etme durumundayız.

Bayan Thorsson, tebliğinin başlığının ve konusunun "İki yüz yıllık bir sürede sanayileşmiş ülkelerin sağladığı eşsiz sayıda ve düzeyde materyel geliştirme ve zenginliğin ortaya koyduğu dünyamızın bugünkü büyüme model ve kalıplarını, kuvvetli ile zayıf, imtiyazlı ise imtiyazsız arasında gittikçe büyümekte olan kopukluğun egemen olduğu ortamda halen bilinmeyen ancak mümkün olabileceği düşünülen bir eşitlik derecesini, sosyal eşitliği, sosyal adaleti gerçekleştirmek için değiştirme ümitleri nelerdir?" biçiminde olabileceğini belirtmiştir. Bu çerçevede, varlıklı ülkelerdeki kuşak'ın dünya düzeninde değişiklik gerektiği yönündeki işaretleri ciddi bir biçimde ele almaları, çalışmalar yapmaları gerektiğine inananlar arasında olduğunu belirten konuşmacı, daha önceleri imtiyazsız, geri ve varlıksız kabul edilen grubun bugün elindeki yeni ekonomik ve politik gücün bu değişiklik için yarattığı baskıyı da gözden ırak tutmak gereğini işaret etmiştir.

Konuşmacıya göre, çözümlendiği zaman, zengin fakir hepimizi etkileyecek olan ciddi, global problemlerle yüz yüze bulunmaktayız. Bu problemler: egemen olan kitlesel fakirlik, nüfus artışı, besin problemi enerji krizi, silahlanma yarışı ve enflasyon sürecidir. Dünya bir yönden kasvetli ve kendisinin mahfına doğru verilmiş kararlarla çınlarken, bir diğer yönden ise, bir fasit daire içindeki teknolojik iyimserlik ile çalkalanmaktadır. Dünyanın zenginleri ve kuvvetlileri, sözü edilen değişikliği, değişmeyi getirmek için işbirliği sağlamak mecburiyeti ile karşı karşıyadırlar. Konuşmacı bu değişikliğin, eski ve iyice yerleşmiş olan ekonomik büyüme kalıp ve modellerinde, ekonomik büyümenin ürünlerinin kullanılmasında ve ekonomik büyümenin ürünlerini kontrolden doğan eski ve iyice yerleşmiş olan kuvvet kalıp ve modellerinde yer alması gerektiği görüşündedir. Böyle bir değişiklik süreci bir

çok aksiyonu gerekli kılacaktır ve bunlar dar bir görüş içinde zengin, kuvvetli ve imtiyazlıların fedakarlıklarını şart koşacaktır ki bu da popüler olmayacaktır diyen Thorsson, dolayısıyla "ihtiyaç duyulan bu değişiklikler politikacılarda politik karar ve aksiyonları için temel olacak ileriye görüş, berrak görebilme ve medeni cesareti gerekli kılmaktadır." kanaatini belirtmiştir.

Bayan Thorsson, politikacıların bu iş için bilinçlenmiş vatandaşlardan yardım, destek görmelerinin gerekliliğini vurgulayarak, bu değişikliklerin değer hükümlerinde, geniş bir tahayyüle ve insan varlığının problemlerine nüfus edebilmeye ve insanın temel ihtiyaçlarının farkına varabilmeye dayalı değişimleri gerekli kılacağına dikkatleri çekmiştir. Bu bakımdan önümüzdeki, temel bir eğitsel süreçtir, yani zihinlerimizi, çağımızın birbirine bağlı coğrafi ve politik gerçeklerine ve daha fazla zamanda düşünme ile ilişkili olarak reforma tabi tutmalıyız. Konuşmacı konuşmasını "Kuşkusuz, bu süreç bizim bugüne kadar geliştirmiş olduğumuz düşüncelerimizi, fikirlerimizi ve kavramlarımızı tehdit edecektir. Bir devrim çağında yaşadığımızdan, bir çok eski düşünceler ve fikirler değersiz hale gelecektir ve insanın geleceğini nasıl organize edelim? biçimindeki yeni soruya cevap arama çabalarında insan şefkati ve muhakemesi belirleyici faktörler olacaktır. Eğer bu faktörlerin etkilemesi mümkün olduğu kadar erken olursa insan için ümit vardır." görüşleriyle tamamlamıştır. Konuşmacıya, daha ziyade gelişmiş ülkelerden gelenler sorular yöneltmişler ve konuya ilişkin görüşlerini belirtmişlerdir. Bu görüş ve sorular, konuşmacı tarafından belirtilmiş olan görüşlere karşı olmaktan çok, konuşmacının görüşlerinin uygulamaya nasıl konulabileceği yönünde olmuştur. Bayan Thorsson bu sorulara, bir çok ülkelerden katılan ilgili ve yetkililerin oluşturduğu aksiyon komitelerinin yaptıkları çalışmaların raporlarından ve bu raporların Birleşmiş Milletler'e sunulmuş olduğundan söz ederek cevaplar verdi ve bir politikacı ve ülkesinin "Silahsızlanma Konferansı"ndaki komitesinin başkanı olarak yaptığı çalışmaları ve sağlayabildikleri bazı gelişmeleri açıkladı.

Aynı gün Kongrenin Tartışma Toplantısında izlenen bir diğer tebliğ yine bir politikacı tarafından sunuldu. Norveç Parlamentosu üyesi olan Prof. Berit As'ın tebliğinin konusu *İnsan İhtiyaçları İçin Fizikî Planlama* olmuştur. Prof. As tebliğinde iki temel kavramı ele alarak bunları açıkladıktan sonra görüşlerini belirtti. Bu kavramlar: iki veya daha çok insanın normal olarak içinde etkileştiği "Davranış Ortamı" ile sosyal ve politik eylemleri harekete geçiren araştırmalar olarak bilinen "Eylem Araştırması" dır.

Konuşmacı ilk kavram ile ilgili olarak ortaya atılabilecek sorunun “Batı ülkelerimizdeki materyel zenginliğinin ne kadarı, bir çok gencin ve çocuk’un fizikî selametine ve halen yetersiz sosyal yaşamına atfedilebilir? Yahutta Davranış Ortamındaki değişkenliği azaltma miktarı ne kadardır?” olabileceğini belirterek şehirlerin yakınındaki Uydu Şehirlerin veya yeni yerleşme yerlerinin planlanmasında çocuklar için değişik yaşlardaki kadın ve erkekler için oynama, boş zamanları değerlendirme ve birarada olabilmenin gerektirdiği unsurların dikkate alınmadığının görüldüğünü ileri sürmüştür. Prof. As, daha çok kişinin daha küçük alanlarda yaşaması için daha çok sosyal tahditler geliştirildiğini, bu hususun nasıl oluştuğunu “Eylem Araştırması” yoluyla incelememiz gerektiği yönündeki görüşünü tartışmıştır. Bu tür araştırmada egemen olacak teoriler ihtiyaçlarımızı anlayan teoriler olma durumundadır. Örneğin “Ekonomik Büyüme ve Akıl Sağlığı” konusunda ele alınabilecek araştırmada temel unsurlar:

- a. Batı toplumlarında kültürel krizlerin var olduğunu kabullenmemiz,
- b. Bu krizleri anlamak için uygun açıklamayı seçmemiz,
- c. Eylem yaratıcı özelliği taşıyıcı teorileri araştırmamız ve seçmemiz,

olacaktır. Konuşmacı, trafik emniyeti konusunda yapılan araştırmalar, özel araçların sayısı arttıkça çocuk kazaları ve yaralanmalarında daimi bir artma olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bütün araştırma verilerinin ortaya koyduğu bu açık belirlemeye rağmen bu husus nasıl olur da dikkate alınmamaktadır? sorusunu ortaya koyarak, “Bu çerçevede bir “Eylem Araştırma” projesi yapılırsa, bilim adamlarının politikacıların bir birinin içine giren rolleri, profesyonel etik’e ve uzmanların birbirlerinden nasıl farklı olarak toplumdaki problemleri çözme ve planlamada yetkili kıldıkları ile ilişkin incelemeler ve analizler yapılacaktır.” görüşü ile tebliğini tamamlamıştır. Prof. As’a tebliği ile ilgili olarak yöneltilen sorular, bu tip bir yaklaşımda en önemli rolün kimler tarafından oynanması gerektiği noktasında olmuş ve bu sorulara Prof. As’ın cevabı “politikacılar ile bilim adamları” olmuştur.

Kongrenin dördüncü günü izlenen iki tebliğden biri Danimarka’dan Suzanne Brogger tarafından *Nükleer Aileden Nükleer Silaha* adı ile sunulan tebliğ olmuştur. Bu tebliğde Korku, Kuvvetlendirme (pekiştirme), ve Aile kavramları değişik bir açıdan ele alınarak görüşler belirtilmiştir. Konuşmacıya göre, “Bütün toplumsal kuruluşlarımız

korku üzerine temellendirilmiştir, yani *diğerlerini dışta tutma*: biz karşımızda bizim dışımızdakiler, biz karşımızda doğa. Arkadaşlıklarımız, evliliklerimiz, kulüplerimiz ve diğer topluluklarımız korku üzerine temellendirilmiştir, yani *kendi zümresine, grubuna münhasır, bağlı kalma*. İnsan olarak müşterek, paylaşabildiğimiz ilgilere sahip görünürüz, fakat aksine inanmış gibi davranırız. Korku, sevi (aşk) sağlamaya büyük engeldir. Bizim sevimiz beraberlik yerine dışta bırakmayı ima eder, vurgular. Sevi ilişkileri diye isimlendirilen ilişkilerimizin karakteristik özelliği kendi zümresine münhasır (exclusive) oluşudur. Teknolojik eko-sistemimiz ile bağdaşmayan “sevi modeli” ni sürdürmenin yarattığı travmalar, boşuna uğraşmalar ve bunalımlar, bize ihtiyaçlarımızı karşılamak için *seven grupları* birleştirme ve kaynaştırmayı sağlayacak farklı bir tip açık ilişkiler ve kuruluşlar yaratma cesaretini vermelidir.”

Brogger, bütün ütöpliklerin katılacağı gibi, *bire-bir* biçiminde kurumsallaştırılmış olan toplumsal ilişkinin, örneğin nükleer aile, ütopya’da yer almayacağına göre, neden ütöplikler ütopyayı bugün kendilerinden başlayarak tanıtımda sessiz ve etkisiz duruyorlar ve hemen hemen hepsi nükleer ailede yaşıyorlar? gözlemine ve sorusunu ileri sürmüştür. Konuşmacı, “Zamanımızda insanların düşünüş tarzı ile yaşayış tarzı arasında çarpıcı bir dengesizliği gözlemekteyiz. Fikirler ve gerçek davranışlar arasında uyumsuzluk söz konusudur.” gözlemine belirleyerek bazı fikirlerini ortaya koymuştur. Bu fikirler özet olarak: “Evlilik tümü ile gereksizdir. Yahut, evlilikte erkek ve kadın aynı haklara, imtiyaz ve sorumluluklara sahip olmalı ve bunları kullanmada serbest olmalıdır. Evlilikte taraflar kendi arkadaşlıklarını devam ettirmede ve yeni arkadaşlıklar geliştirmede aynı haklara sahip olmalıdırlar. Evlilikle ilgili bu görüş, gittikçe genelleştirildiğinde, az veya çok, açık bir biçimde “cinsel hürriyeti” kapsamaktadır. Bugün “kıskançlık” modası geçmiş bir kavramdır. Kişisel büyüme ve tecrübe edinme bugün geçerlidir, bizler birbirlerimize *sahip* olmama durumundayız. Evlilik, bir hayat tarzı olarak, açık bir tüketime doğru şüpheciliği kapsamaktadır. Biz evliliğe, *bire-bir ilişkiye*, geniş bir sosyal ilişki ortamında kültürel *öz* olarak bakmamaktayız, fakat kişisel bir husus olarak görmekteyiz. Herhangi bir kimseye kapitalizmi veya güçlü bir sosyal yapıyı ortadan kaldırma yönünde hak verilmez ancak hemen hemen herkese kültürel değerlerimizi saklayan ve yayan ve ayrıca toplumumuzda oluşan psikolojik kuvvet ve faktörleri minyatür olarak kapsayan nükleer aileyi ortadan kaldırmaya hak verilmiş ve olanaklar sağlanmıştır.”

Konuşmacı, ailenin, mahremiyet ve iletişim ihtiyacımızı; kapitalizmin, işgücümüzü; deneysel bilim ve araştırmanın birikmiş verileri inhisarına almış olduğunu belirterek, bunun nedeninin ataerkil kültürün tarihinde bulunabileceğini ve bu tarihin akışı içinde nükleer aileden nükleer silah'a gelmiş olduğunu ileri sürmüştür. Tahmin edileceği gibi bu tebliğ dinleyiciler tarafından epey eleştirilmiş ve konuşmacıya bir çok sorular yöneltilmiştir. Soruları ve eleştirileri soğukkanlılıkla karşılayan Brogger, ileri sürdüğü görüş ve fikirlerinde samimi olduğunu ve bugünkü toplumsal sorunların "insanın haysiyetine yaradır bir biçimde" çözümünde insan'ın otonom, bağımsız oluşu gerçeğine yer verilmesi gerektiğine göre düşüncelerinin tutarlı olduğunu söylemiştir. Ayrıca "Bugünkü PİST (Pederşahi) toplumun MİST (Anaşahi- özgür) haline dönüşmesi söz konusu olmalıdır". önerisini ileri süren konuşmacının görüşlerinin 1975 Kadın Yılı'nın esprisi içinde ele alınabileceğini dinleyiciler belirtmişlerdir.

Kongrenin Tartışma Toplantılarında izlenen son tebliğ, *Koruyucu Sağlık ve Ekonomik Büyümenin Psikolojisi* konusunda, Avustralya Milli Sosyal Yardım Kuruluşunun Sağlık Komitesinde görevli olan Garry J. Egger tarafından sunulan tebliğ olmuştur. Egger, "Ekonomi sosyal bilim olarak sınıflandırılmaktadır. Ancak ekonomistler, ne toplumdaki gerçek sosyal refahı gözlemek ile ilgilenmektedirler, ne de bu yönde yetiştirilmişlerdir. Tipik olarak ekonomistlerin ilgileri, belirli ekonomik kararların sonucu olarak oluşan tüketicilerin davranışlarındaki yüzeysel değişikliklerindedir." görüşü ile tebliğine başlamıştır. Konuşmacıya göre, bu tebliğ, makro ekonomi politikaları ile fizikî ve zihinsel sağlık belirleyicileri arasında meydana gelen dinamik bir eksi korrelasyonun mevcudiyetini göstermeyi amaçlamaktadır. Korrelasyon katsayılarının hesaplanmasında, Avustralya'nın bu asırdaki sosyal ve sağlık istatistikleri kullanılmıştır. Konuşmacıya göre fizikî ve zihinsel sağlığa ilişkin belirleyici değerlerin zaman serileri analizlerinden, büyümenin (per se) topluma ve bireylerine zararlı olmadığı ileri sürülmektedir. Ancak tehlike, politikaları yapanların bir makro ekonomik skalada, süratle yayılma gösteren ekspanseyon büyüme durumunda marginal faydasızlık kavramını kabul etmemekle hataya düşmelerindedir. Konuşmacı düşülen bu hatanın etkilerini grafikler üzerinde ve Avustralya için toplanmış verileri kullanarak ortaya koymuştur. Konuşmacının verilerinden ekonomik politikalar, büyüme (gayri safi milli hasıla değerleri) ile fizikî ve zihinsel sağlık belirleyicileri arasında belirli zaman süreleri için hesaplanan korrelasyonların - 35 ile - 85 arasında değişmekte olduğu görülmüştür. Konuş-

macıya göre, “gelecek şok” un zihinsel hastalıkları temelde ekonomik şoktur. Bu bakımdan, Batı dünyasında koruyucu sağlık ve sağlık eğitiminin rolü, yalnızca insanları ekonomik ve ekolojik faktörlere karşı psikolojik olarak bağımsız kılma olmayıp, bu faktörlerin serpilip geliştiği çevreyi değiştirmek te olmaktadır. Bunun için, konuşmacı, koruyucu sağlık hizmetleri ve tıp alanı, insanlık için çalışan sistemler planlayacak ekonomistlere ve ekonomik çalışmalara ihtiyaç gösterecektir görüşünün ileri sürülebileceğini belirtmiştir.

Egger’in, Avustralya için toplanan istatistiklere dayalı ve toplum sağlığını koruma ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiye ait analiz ve yorumları ile ortaya koyduğu eksi korrelasyonlar dinleyicilerce ilgi ile karşılanarak, konuşmacının kullandığı terimler hakkında bazı açıklamalar yapması istenilmiştir.

Kongrenin Tartışma Toplantılarında izlenebilen ve yukarda özetlenen tebliğlerin yanı sıra, izleme olanağı bulunamayan tebliğlerden bazılarının sahipleri ve başlıkları şunlar olmuştur:

Danimarka’dan Jens Brondum’un *İnsan ve Teknoloji*

Hollandadan Prof. Dr. Jacques A. Weijel’in *İnsan Kavramının Belirleyicileri*

Danimarka’dan Leo Matos’un *Medeni Bir Toplumda Ekolojik Bilinçlenme ve Bunun Ekonomiye ve Akıl Sağlığına İlişkin Sonuçları, Karşılaştırmalı Bir Çalışma*

A.B.D.’den Dr. Barry Commoner’in *İdeolojik Belirleyici Olarak Büyüme*

Danimarka’dan Prof. Eggert Petersen’in *İnsan Kavramları*

Avusturalya’dan Peter R. Jordan’ın *İnsan Ekolojisi ve Yarınki Dünya*

Nijerya’dan Prof. Ayo Beniti’nin *Gelişen Ülkelerde Ekonomik Büyümenin Akıl Sağlığı Sonuçları*

Fransa’dan Prof. Evelyne Sullerot’un *Yeni Dünyaya Yeni İnsan Yetiştirmenin Psikolojik ve Sosyolojik Sonuçları*

İsrail (İngiltereden) Shulamit Ramon’un *Şizofreni Üzerine Kültürel Değişmenin Etkisi*

iv) “Workshop” Çalışma Grupları Toplantıları

Kongre Organizasyon Komitesi, belirlediği bazı konularda profesyonel uzmanların ve ilgilenenlerin disiplinlerarası bir ilişki içinde fikir

alışverişinde bulunmalarını sağlamak, Kongrenin ana konusu ile ilgili daha küçük gruplar halinde tartışmalara olanak yaratmak için Çalışma Grupları Toplantıları düzenlemiştir. Başlangıçta 22 adet Çalışma Grubu planlanmış ise de beliren ilgiler çerçevesinde bu sayı artmıştır. Çalışma Gruplarının başlangıçta, bir kimsenin birden fazla çalışma grubuna katılmasına olanak sağlayacak biçimde olması düşünülmüş isede bu husus gerçekleştirilmemiş ve bir kimsenin ancak bir Çalışma Grubuna katılması sağlanmıştır. Her Çalışma Grubuna, Organizasyon Komitesi bir yürütücü tayin etmiş ve bu yürütücü Kongrenin ana konusu çerçevesinde Çalışma Grubunun ele alacağı temel fikirleri ve çerçeveyi belirlemekle görevlendirilmiş ve bir yazılı hazırlık yapması sağlanmıştır.

Kongre süresince "Kişisel Değişme İçin Stratejiler" adlı Çalışma Grubuna katılmıştır. Bu Gruba Kongre Organizasyon Komitesince, Seema Pervez adlı bir Sosyal Hizmet, Sosyal Psikiatri uzmanı yürütücü olarak tayin edilmiş ve onun hazırladığı *Uyum ve Değer Sistemi* adlı takdimi ile çalışmalar başlamıştır. Bu Çalışma Grubuna katılanlar: A.B.D.'den iki Klinik Psikolog, bir Psikanalist, bir Eğitimci, İngiltere'den bir Sosyal Hizmet uzmanı ile bir Klinik Psikolog, Avustralya'dan bir Klinik Psikolog, Norveç'ten Amerikan asıllı bir Klinik Psikolog, Brezilya'dan bir Sosyolog, Danimarka'dan ise bir ev kadını, bir Sosyal Bilimci, Bir Biolog ile bir İnşaat Mühendisi olmuştur.

Çalışma Grubunun ilk toplantısında değişme, değiştirme kavramları üzerinde durularak, katılanlar görüşlerini ve bu Çalışma Grubunun çalışmaları ile ilgili düşünce ve beklentilerini belirtmişlerdir. Bireyin otonomisi ve gelişme ihtiyacını düşünür ve onu ön plana alırsak, değişme yerine kişisel büyüme kavramının daha uygun olacağına ilişkin olarak belirttiğimiz görüş benimsenerek, tartışmalarda dıştan güdümlü, kontrollü kişisel bir değişme, değiştirme yerine kişisel büyüme süreci içinde farklılaşmayı, değişmeyi ele almanın uygun olacağı belirlenmiştir. Tartışmaları daha anlamlı ve sınırlı bir düzeyde sürdürebilmek için bazı temel sorular tesbit edilerek bunlara cevap bulma yönünde fikir ve düşüncelerin belirtilmesi yolu benimsenmiştir. Bu sorular:

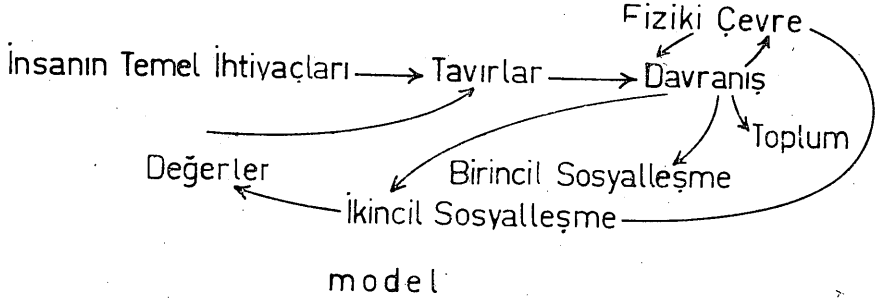
Düşünce sistemimize ekonomik büyümenin etkileri neler olabilir?

Yaşam güvencemiz için para mı yoksa sevgi mi önemlidir?

İnsan için nasıl bir ütopyik yaşamı ne biçimlerde tahayyül edebiliriz?

olmuştur. Ayrıca bu grubun çalışmalarına katılan ve daha önceleri Tartışma Toplantılarında ele alınan bir tebliğ ile ilgili olan, insanın temel ihtiyaçlarına yönelik bir fiziki planlama projesinde görev almış bulunan İnşaat Mühendisi ile aynı projede görevli eşi Biolog'un, insan ihtiyaçları çerçevesinde davranış değişikliği sağlama yaklaşımının fiziki planlamalara yansımaları da temel sorunları tartışma istekleri de ilgi ile karşılanmıştır.

Çalışma Grubunun tartışmaları, katılanların fikirlerini ve bilinen bazı kavramları uzun uzun açıklamaları, insanın değişmesi, büyümesi işleminde yapılıcaklardan önce ortamın değişmesi, değiştirilmesi gerektiği yönünde görüşleri ortaya koymakla geçti. Yeğane somut husus İnşaat Mühendisinin sorusuna cevap aramak konusunda ortaya konulabildi. Bu konuda belirlenen durumu şöyle bir modelle özetlemek mümkündür:

Bu modelde kavramlar arası ilişki ve etkileşimin fizik planlamada etkili kılınabilmesi halinde insanın temel ihtiyaçlarını tatmininde gelişmeler sağlanabilir görüşü üzerinde fikir birliği sağlandı.

Çalışma Grupları kendi konularında yaptıkları çalışma ve tartışmaları maalesef bir sonuca, bir rapora bağlamamıştır. Böylece bu Çalışma Grupları bir fikir ve düşünce alışverişinden ve mesleki bir tanışmadan ileri gitmemiş ve somut hususlar belirlenmemiştir.

3. Kongre İle İlgili Bazı Düşünceler:

Yukardaki, Kongreyi ve tebliğleri tanıtıcı bilgilerden sonra bazı genel düşünceler ve izlemimler şöyle özetlenebilir:

- a. Akıl Sağlığı çok boyutta ele alınan ve bir çok disiplinin uğraşı konusu olarak görülmektedir. Akıl Sağlığını sağlama ve onu geliştirme yalnızca Akıl Hastalıklarını, Rahatsızlıklarını iyileştirme çalışmaları ile ele alınmamalı ve bütün bireylere yö-

nelik çalışmaları kapsmalıdır. Bu bakımdan, Akıl Sağlığı yalnız belirli bilim disiplinlerinin ana konusu olmamakta onların yetki alanına girmemektedir ve disiplinlerarası bir yaklaşımı gerekli kılmaktadır.

- b. Akıl Sağlığı çağımızın önemli bir sorunu haline gelmekte ve insanın bugünkü yaşamı ile geleceğini birinci derecede etkilemektedir.
- c. Akıl Sağlığının yalnızca Ekonomik Büyüme ile sağlanamayacağı, geliştirilemeyeceği görüşü Kongreye katılanların birleştiği bir görüş olmuştur.
- d. Akıl Sağlığının bozulmasının Ekonomik Büyümenin sonuçlarına, doğayı tahrip etmiş olmaya bağlanabileceği, dayandırılabilirliği görüşü değişik disiplinlerden ve ülkelerden uzmanlarca geniş ölçüde paylaşılan bir görüş olmuştur.
- e. Toplumlarda, insanın temel ihtiyaçlarına ve onların tatminine yönelik geliştirme ve uygulama çalışmalarının, bugünkü sosyal bunalıma ve sorunlara cevap bulabilmede yegane yaklaşım olarak görüldüğü hemen hemen bütün uzmanlarca vurgulanmıştır.

C. Kongrenin Sonunda Hazırlanan ve Benimsenen Bildiri

Bildiriyi Hazırlama Komitesi:

Dr. Margaret Mead, A.B.D.

Dr. Tsung-yi Lin, Federasyon Başkanı

Prof. Eggert Petersen, Organizasyon Komitesi Başkanı

Prof. Ayo Beniti, Nijerya

Dr. Tomas Husak, Çekoslovakya

Dr. A. Munoz Ledo, Meksika

Dr. Sicco Manshold, Hollanda

Dr. K.A. Meesook, Tayland

Bildiri Hazırlama Komitesi, Kongreye katılanların isteği üzerine hazırlanan ve üç dilde (İngilizce, Fransızca ve Danimarkaca) kaleme alınan bu bildiride, zaman kısalığından ve dünyanın değişik bölgelerinin eşit dağılımda olmayan bir biçimde Kongrede temsil edilmiş olmasından dolayı, Federasyonun 1948'de "Akıl Sağlığı ve Dünya Vaatandaşlığı" ve 1961'de "Uluslararası Perspektifte Akıl Sağlığı" konulu top-

lantılarında yaptığı gibi bu kongrede ele alınan konunun ve ortaya çıkan sorunların kapsamlı bir biçimde ele alınmadığını belirttikten sonra aşağıdaki hususları Kongreye katılanların onayına sunmuş ve bu hususlar katılanlarca benimsenmiştir.

- I. İnsanlığın akıl sağlığı köklü bir biçimde yaşam şartlarına dayanmaktadır. Ne zengin, gelişmiş ülkelerdeki ne de dünya nüfusunun büyük ölçüde yoksul olan 2/3 ünü oluşturanlardaki şartların Akıl Sağlığı ve insan mutluluğu için yeterli olmadığına ilişkin geçerli deliller vardır.
- II. Bizler, uzman kişiler olarak, erkek, kadın ve çocuk bakımında yoksulluğun, ekonomik gelişme yokluğunun, yiyecek, su, barınma ve dinlenme, eğitim, tıbbi bakım, istihdam, toplum hayatı, vekar ve sosyal adaletteki yoksunluğun ve süreklilik gösteren insanın insan tarafından istismarının Akıl Sağlığı için engeller olduğundan haberdarız. Bu yokluk ve yoksunluk şartları altında, en çok acı çekenler ve politikaları yapanlar tarafından en çok ihmal edilenler "Akıl Hastalarıdır".
- III. Bizler, ayrıca, gelişmiş, zengin ülkelerdeki geleneksel endüstriyel durumların, üretici kapasitelerin yanlış yönlendirilmesi, israf, toprak, su ve havadaki bozulma, kirlenme ve hem yenilenebilen hem de yenilenemeyen kaynakların nispetsiz olarak kullanılmasına eşlik etmekte olduğunu görmekteyiz, bilmekteyiz.
- IV. Akıl hastalıklarında ve sosyal organizasyondaki bozuklukta, örneğin, çocuk suçluluğu, parçalanmış aileler, şiddet- tecavüz, intihar, aşırı tutkular, mesleki hastalıklar, psikosomatik hastalıklar, zihinsel anormallikler, çaresizlik gibi, bir artışın olduğunu belirtiriz. Başkaları korkunç bir ihtiyaç içindeyken israf etmek *akıl* yönünden sağlıklı değildir.
- V. Bizler, zengin, gelişmiş ülkelerin tüketim kalıplarında bir değişikliği ve yeni, global bir üretim, dağıtım ve tüketim sistemini kurmayı, yeryüzündeki kaynakların kullanılmasında ve işlenmesinde, ticaretle, iş organizasyonunda, ve nüfusun büyümesinin dengelenmesinde hararetle, gayretle bir atılımı önermekteyiz. Böylece insanın kendi temel ihtiyaçlarını, yaşamın kalitesini arttırıcı yollarda doyurabilmesi, kendine güvenmesi, kültürel özdeşleşmesi ve fiziksel ve akıl sağlığı için optimal şartlar yaratılmış olacaktır.
- VI. Özellikle ve derhal,

- a. ekonomik ve politik kuruluşlarımızda, stoklardaki yığılma, silah alışverişinde azaltmaya yönelik değiştirmeyi, değişikliği,
- b. çok değerli ve pahalı petrol kaynaklarımızın israfının ve gelecek nesillere etkileri kestirilemeyen nükleer güç üreten yapımların yerine yeni enerji kaynakları arama çalışmalarının artırılmasını,

gerekli görmekteyiz. Gelişmekte olan ülkelerin insanların tüm olarak gelişmeleri için ön şart olan temel ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri bir sistem geliştirilmesini gerekli görmekteyiz. Ne kadar uzun süre beklersek durum o kadar ciddi bir hale gelecektir.

VII Bizler, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin bütün vatandaşlarının, insanın, bizlerin tek evi olan dünyanın korunmasıyla devamının sağlanmasında, gelecek kuşakların iyiliğinde, mutluluğunda ve bütün insanlar için fırsat eşitliği yaratılmasında kişisel sorumluluk paylaşımlarını gerekli görmekteyiz.

VIII. Bizler,

- a. Büyümenin yeni formlarını, yöntemlerini geliştirici politik arzuya olanak sağlayacak biçimde bireysel felsefede değişikliği gerekli görmekteyiz.
- b. Büyümenin bu yeni formları, belirli bireylerin, grupların veya ülkelerin ilgi ve çıkarlarını en üst düzeye çıkarmaya götürmemelidir.
- c. Bu yeni formlar, üretimin, dağıtımın ve gerçek ihtiyaca dayalı tüketimin yeniden oryantasyonuna yönelmelidir. görüşündeyiz. Gerçek ihtiyaçlar yalnızca ekonomik, materyalistik ve sayılabilen ihtiyaçlar olmayıp, insan mutluluğu için en üst düzeyde yaşam şartları sağlayan kültürel ve manevi ihtiyaçları da içermektedir.

Bildiride yer alan yukardaki görüş, teklif ve tespitler Kongre genel kuruluna okunduktan sonra toplantıya katılanlarca oybirliği ile uygun görülmüştür. Kongrenin bu bildirisini, katılanların, temsil ettikleri ülke veya temsil ettikleri kuruluş adına olduğu gibi kişisel olarak ta imzalıyabilecekleri belirtilerek bildiri imzaya sunulmuştur. Federasyonun bu bildiriye imzalarla beraber Birleşmiş Milletlerin Eylül 1975 deki Özel Toplantısına da sunması kararlaştırılmıştır.

Ekim, 1975.

